

УДК 331.101:657

Ілляшенко К.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ВИВЧЕННІ ОБЛКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. У статті розглянуті основні вимоги до сучасних фахівців з обліку, висвітлені тенденції розвитку кейс-методу у навчанні, наведено приклад використання методу при вивченні дисципліни «Звітність підприємств»

Ключові слова: навчання, кейс, навчальне завдання, облік, звітність

Постановка проблеми. Інтеграція нашої країни у світову економіку викликала необхідність підготовки високо кваліфікованих управлінських кадрів. Однак успіх професійного навчання студентів залежить не тільки від якості програмно-методичних комплексів і вибору адекватних форм організації навчання, а ще й від рівня володіння викладачем освітніми технологіями. Освітні технології та технології навчання є умовою професійного розвитку майбутнього фахівця в галузі бухгалтерського обліку.

Кейс-метод виступає як спосіб мислення викладача, його особлива парадигма, що дозволяє по-іншому думати та діяти, розвинути творчий потенціал. Цьому сприяє й широка демократизація, і модернізація навчального процесу, розкріпачення викладачів, формування в них прогресивного стилю мислення, етики та мотивації педагогічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історія та поширення кейс-методу бере свій початок у Гарвардській школі бізнесу. Однією з інтерактивних методик, що набула популярності у Великобританії, США, Німеччини, Данії та інших країнах стала Case study (кейс-метод, метод аналізу ситуацій), розроблена англійськими науковцями М. Шевером, Ф. Едейем та К. Єйтс. Саме їй у світової практиці відводиться важливе місце для вирішення сучасних проблем у навчанні. Вперше кейс-метод був застосований у 1910 р. при викладі управлінських дисциплін у Гарвардській бізнес-школі, який добре відомий інноваціями, а в Україні даний метод став поширюватись тільки у другій половині 90-х років ХХ ст., як пізнавальна акселерація у процесі вивчення природничих наук.

В основу кейс-методу покладені концепції розвитку розумових здібностей. Також значний внесок у розробку та впровадження цього методу

внесли Г.А.Брянський, О.В.Козлова, Ю.Д.Красовський, В.Я.Платов, Г.М.Позументова, Д.А.Поспелов, О.Г.Смолянiнова тощо.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз вимог до молодих спеціалістів у галузі бухгалтерського обліку та обґрунтування необхідності інноваційних методів викладання облікових дисциплін на прикладі впровадження у навчальний процес кейс-методу.

Виклад основного матеріалу досліджень. Сформована соціально-економічна ситуація у світі висуває підвищені вимоги до підготовки фахівців у галузі економіки. Сучасному суспільству потрібний фахівець соціально активний, що вміє працювати у команді, приймати рішення в нестандартних ситуаціях, сприймати й обробляти великі обсяги інформації, володіти прийомами її обробки й аналізу за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Відповідно до визнаних освітніх стандартів випускники економічних спеціальностей вузів повинні вміти [1, с. 102]:

- систематизувати й узагальнювати інформацію, готувати довідки, огляди з питань професійної діяльності, редагувати, реферувати, рецензувати тексти;
- використовувати основні та спеціальні методи економічного аналізу інформації в сфері професійної діяльності;
- розробляти й обґрунтовувати варіанти ефективних управлінських рішень;
- критично оцінювати з різних сторін (виробничої, мотиваційної, інституціональної тощо) поведінку економічних суб'єктів, тенденції розвитку об'єктів у сфері професійної діяльності;
- використовувати комп'ютерну техніку в режимі користувача для рішення економічних завдань;
- використовувати методи економіко-математичного моделювання й оптимізації трудових показників із застосуванням ЕОМ.

Сучасний спеціаліст з обліку повинен знати принципи моделювання та прогнозування економіки національного господарства, а також, структуру та зміст найважливіших балансових, статистичних і оптимізаційних моделей та методів. Вільно володіти: навичками використання універсальних і спеціалізованих пакетів програм, включаючи пакети обробки експертної, статистичної та міжгалузевої інформації на персональних комп'ютерах і знаннями в області кількісних економіко-математичних методів аналізу та статистики для комерційної діяльності, оперативного управління та стратегії, інформаційних технологій.

Необхідність підготовки грамотних фахівців визначає потребу у розробці та застосуванні нетрадиційних методів навчання студентів обліково-економічного профілю. Одним з таких методів, на нашу думку, є кейс-метод

Кейс (Case study) – метод аналізу ситуацій. Його суть полягає у тому, що студентам пропонується осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої одночасно відбиває не тільки яку-небудь практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, що необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми. При цьому сама проблема не має однозначних рішень [2, с.34].

Усі кейси, що використовуються з навчальною метою, можна розділити на декілька груп [3]:

1. Кейси гарвардського типу – це серйозні навчальні завдання, що включають опис ділової ситуації у вигляді тексту, таблиць, статистичних даних, графіків, малюнків тощо. Такі кейси ніколи не містять формулювання проблеми, а тільки опис її симптомів. Студенти самі повинні сформулювати проблему, проаналізувати різні варіанти її рішення та запропонувати найбільш підходящий як рекомендація, обґрунтувавши свій вибір. Обсяг кейсу варіюється від 5-6 до 30-35 сторінок.

2. Кейси-історії – більш прості навчальні кейси, які служать для наочного подання тієї або іншої економічної проблеми та містять її формулювання. Студентам пропонується відповісти на ряд питань по змісту кейса та варіанти рішення представлені в ньому проблеми. Ці варіанти рішення можуть бути навіть представлені у самому кейсі, тоді студентам пропонується вибрати найбільш підходящий для ситуації варіант і обґрунтувати свій вибір. Обсяг таких кейсів-історій звичайно від 1-2 до 5-6 сторінок.

3. Міні кейси – це форма письмового контролю знань, що припускає реакцію студентів на запропоновану та коротко описану ділову ситуацію. Студенти повинні узгодити ситуацію з певною темою або розділом досліджуваної дисципліни та прокоментувати ситуацію з погляду цієї теми, а також зробити висновок або надати рекомендації. Звичайно обсяг міні кейса у межах 1-2 абзаців.

Цілі, на які спрямовано використання кейс-метод, залежать від типу конкретної ситуації, а саме виділяють: кейс-потреби, кейс-вибір, кризовий кейс, конфліктний кейс, кейс-боротьба, інноваційний кейс.

Навчальні завдання кейс-методу полягають:

- у набутті навичок використання теоретичного матеріалу для аналізу

практичних проблем;

- у формуванні навичок оцінювання ситуації, вибір та організацію пошуку основної інформації;

- у виробленні вмінь формулювати питання і запити;

- у виробленні умінь розробляти багатоваріантні підходи до реалізації плану дії;

- у формуванні вмінь самостійно приймати рішення в умовах невизначеності;

- у формуванні навичок та прийомів всебічного аналізу ситуацій, прогнозування способів розвитку ситуацій;

- у формуванні вмінь та навичок конструктивної критики.

У рамках практичних занять (на прикладі дисципліни «Звітність підприємств») студентам було запропоновано розробити кейс по одній із тем курсу. Робота проводилася усередині малих груп (3-4 студента) і припускала кілька стадій, у відповідності до програми, запропонованої школою бізнесу при Чикагському університеті [4, с.76]:

1. Вибір тематики дослідження процесу (основи кейсу);

2. Пошук, обробка й аналіз потрібної інформації (у літературі, статистичних збірниках, галузевих стандартах, сайтах мережі Інтернет).

3. Аналіз і вибір прикладного програмного забезпечення для подальшої роботи (серед таких пакетів як Microsoft Excel, 1С: Бухгалтерія тощо).

4. Дослідження проблеми: аналіз даних, взаємоузгодження показників.

5. Безпосереднє написання кейса та методичних вказівок до нього.

Вся робота проводилася під керівництвом викладача. Після завершення написання кейсів відбувся обмін готовим матеріалом і рішенням кейсів між малими групами. Усі учасники отримали додаткові бали за творчу роботу.

Висновки. Побудова частини навчального курсу «Звітність підприємств» з написанням кейса студентами за обраним напрямком і наступному використанні кейс-методу у рамках занять з дисципліни, на наш погляд, дозволило:

- підвищити інтерес до предмета, мотивувати творчу активність студентів у сфері професійних інтересів;

- додати навички дослідницької роботи;

- розширити обсяг знань по використанню прикладного програмного забезпечення, необхідного для майбутніх бухгалтерів і надати навички його використання у сфері професійної діяльності;

- навчитися орієнтуватися та приймати грамотні управлінські рішення в

умовах сучасного інформаційного середовища.

Бібліографічний список:

1. Переход к Открытому образовательному пространству. Часть 1. Феноменология образовательных инноваций. [Коллективная монография] / Под ред. Г.Н. Позументовой / Томск, Изд-во Том. Ун-та. – 2005. – 426 с.
2. Смолянинова О.Г. Инновационные технологии обучения студентов на основе метода Case Study / О.Г. Смолянинова // Сборник "Инновации в российском образовании". – 2000. – № 5. – С. 33-37.
3. Кейс-метод: разработка и использования метода в высшем образовании [электронный ресурс] // <http://harvard.edu/casestudy/index.cfm>.
4. Management Consulting Group Casebook 2003-2004 // The University of Chicago Graduate School of Business. – 2004. – 166 p.

Ilyashenko K.V. The use of case method in the study of accounting disciplines

Summary. The article describes the main requirements for modern professionals with accounting, trends in the development of case-method in teaching, an example of the use of the method in studying the discipline of «Reporting companies»

Keywords: teaching, case study, training objective, accounting, reporting